KELYJE

Tiesą sakant, viskas prasidėjo vieną rytą. Man paskambino ir pasakė, kad eičiau tokia ir tokia gatve iki tokio ir tokio posūkio. Nurodytoje vietoje stovėjo žmogus ir pasiuntė mane į kitą pusę eiti iki kito posūkio. Toje kitoje vietoje stovėjo dar vienas žmogus, kuris, pažvelgęs į mane, parodė, kur eiti toliau. Eidamas prie šešioliktojo punkto, ūmai savęs paklausiau: na, gerai, bet ką, tiesą sakant, darau? Nes, jei įsigilinčiau, nė nenutuokiu, kodėl einu. Suprantama, žinau, jog turiu eiti, jei jau man paskambino. Galų gale juk manęs prašė, ir aš, žinoma, sutikau. Bet visiškai neprisimenu, ko iš tikrųjų manęs prašė! Sakyčiau, jie tik paprašė nueiti ten ir ten, daugiau nieko nė nepaaiškinę. „Alio! Čia jūs? Malonėkit ateiti ten ir ten.“ „O kam?“ „Labai reikia. Mes visi jūsų prašom.“ „Visi“, – tai jau buvo kažkas, į ką negalėjau neatsiliepti.

Tiesą sakant, turėjau savų planų. Juk jau seniai esu „kelyje“. Tą rytą rengiausi vykti pas Gavrilovą prekių.

Tai dienai buvo numatyti keturi svarbūs ir septyni smulkūs reikalai. Bet aš nė nenakvojau namie! Šitai, sutikit, sunku suvokti, ir tas yra be galo keista. Nes kas gi aš toks? Eidamas nuo vienos nurodytos vietos prie kitos, tiesiog negalėjau savęs suprasti. „Labas. Aš jus atpažinau. Toliau jums Nejuodžemio gatve iki San Mari skersgatvio.“ – „Ačiū.“ Ir einu. Kažkas mane gena ir nepaleidžia: mandagus ir rimtas tonas, kuriuo kreipiasi mano palydovai. Galų gale juk jie šąla gatvėje! Belūkuriuodami manęs. Nors ir nesuvokiu prasmės, tačiau esu įpratęs vertinti žmogišką pagarbą ir žmogiškas pastangas. Sustatyti mieste šitokią galybę žmonių – nejaugi tas neturėtų prasmės? Tegul ir man nesuvokiamos? Tarkim, vienas žmogus – čia dar galėtų būti pokštas, lažybos. Bet, kartoju, „kelyje“ esu ne pirma para ir sutikau daugybę palydovų, skubu štai pas dar vieną. Tokių pokštų nebūna. „Malonėkit čionai. Ir prieisite Trijų Dramblių bokštą.“ – „Ačiū.“

Kuo ilgiau einu, tuo geriau jaučiu svarbą to, ką darau. Pripažįstu, iki tos dienos mano gyvenimas priklausė man, bet jis buvo menkavertis. Ką reiškė prekės iš Gavrilovo? O tie prakiurę batai, kuriuos reikia nunešti remontuoti? Žinoma, visa tai mano: bet argi tai svarbu? Kas kita – „mano kelias“, kaip kad jį vadinu. Nors sau tarsi nebepriklausau, bet jaučiu kažkokią svarbą. Svarbą viso, kas vyksta. Nė nenoriu galvoti apie prasmę: juk, tiesą sakant, kas man darbo? Pajutau svarbą? Manyje kažkas įsi-

žiebė. „Labas. Ačiū, kad atėjote. Dabar jums Nju Stritu iki Trigubų vartų.“ – „Dėkoju.“ Aš mandagus žmogus.

Kai pamąstai, tai pabaiga turi būti, nes yra tikslas. Juk negali šitiek žmonių užsiiminėti niekais, užuot vaikščioję į darbą. Savaime aišku, tikslas yra. Yra, ir greitai man atsiskleis. Paskambino man, o ne kam kitam. Kas aš toks? Kas aš per vienas? Štai dar vienas palydovas valgydina mane karštais sumuštiniais iš termoso. Puodelis stiprios kavos. Kas gi imtų dėl manęs leisti tokius pinigus, jeigu viskas būtų nerimta? „O jūs, kaip čia pasakius...“ – sulaikau kvėpavimą. – „Man paskambino, – taria palydovas. – Mano vieta čia. Turiu jus pasitikti ir pavalgydinti. Kad turėtumėte jėgų eiti toliau.“ – „A... Vadinasi...“ Žvelgiu į palydovą: jo akyse irgi atsispindi to, kas vyksta, svarbos suvokimas. „Iš kur gavot termosą?“ – „Man atnešė vienas žmogus.“

Apie tą žmogų nebeklausiu. Man aišku, kad jam irgi paskambino. Mums visiems paskambino. Kažkas parduotuvėje nupirko dešros ir duonos, kažkas pagamino karštą sumuštinį. Kažkas atnešė termosą. Ką reiškia gabalėlis dešros ir duonos? Koks čia nuostolis? Jei tau skambina ir tavęs prašo. Kodėl gi nepadarius. Prasmė? Nežinau: kam visuomet ieškoti prasmės. Tokią smulkmeną gali padaryti ir be jokios prasmės, nesigilindamas.

Einu toliau. Pirmą naktį miegojau kažkokiame bute. „Dabar truputėlį numigsite. Kad turėtumėt jėgų eiti.“ – „Ačiū.“ Ir mane nuvedė į kažkokį butą. Prieš už-

migdamas žiūrėjau į nepažįstamą aplinką ir negalėjau suprasti, kur esu. Nepasakyčiau, kad neišgyvenau tam tikro siaubo, bet, antra vertus, man buvo malonu: taip, malonu. Truputėlį sukosi galva, nuo visko. Paslaptis – tai jau šis tas. Ir todėl nieko neklausinėjau pusryčiaudamas. Mačiau: jie vertino mano santūrumą. Kažkodėl net bijojau žiūrėti į juos: nesinorėjo. „Prašom įsidėti dar salotų." Jie tiesiog man tarnavo. „Nesirūpinkit, ačiū. Viskas labai skanu." Dabar jau nebeabejojau, kad jiems irgi paskambino. Jie atėjo į nurodytą vietą, pasitiko mane, paguldė miegoti, rytą pamaitino ir parodė, kur toliau eiti. Nesudėtingas uždavinys. Ką jie paaukojo? Tiesą sakant, nieko, kažkokias salotas. „Viso gero." Atsisveikinam, paspausdami vienas kitam rankas. Mus kažkaip suartina tyla.

Kiek jau dienų esu „kelyje"? Sunku atsakyti į šį klausimą. Miestas, kuriuo einu, man pažįstamas. Bet dabar viskas atrodo kitaip. Kai einu pro taupomąją kasą, kartais prisimenu, kad ten guli mano pinigai, visiškai menkutė suma. Bet visa tai kažkaip toli. Žmonės tie patys, tik aš negyvenu jų gyvenimu. Mane valgydina ir guldo miegoti.

Dukart per dieną mane pasitinka sakydami: „Jei jums *reikia* – prašom pro tą arką, pirmos durys į kairę." Aš juk gyvas žmogus. Paskui paaiškina, kaip eiti toliau. Ko man reikia? Kai pagalvoji, tai visa ta sumaištis gatvėse dėl to, kad privalai kažką valgyti, kažkur miegoti, kažką apsivilkti. Bet aš turiu viską. Neseniai mane aprengė, tiesiog

gatvėje, gražia, šilta striuke. Atšalo oras. Nepasakyčiau, kad manimi nesirūpintų. Mano kūnui – nieko netrūksta. Visuomet esu žvalus, nes vidurdienį paprastai pasiūloma „užeiti ir valandėlę numigti“. Jei man pakanka jėgų, atsisakau. Stengiuosi kilnumu atsiliepti į rūpinimąsi. Jei dėl manę tiek daroma, vadinasi, „mano kelias“ jiems labai svarbus. Tačiau, galvodami apie mane, jie, žinoma, nepaiso tikrųjų savo norų. Aš juos jaučiu. Jie man siūlo papildomą poilsį, bet jaučiu, kad jiems reikalinga visiškai kita – mano ėjimas. O poilsis reikalingas *man*. Ir aš, jei tik galiu, atsisakau.

Juk niekas manęs neverčia pildyti jų prašymo: esu laisvas žmogus. Aš pats išėjau, kai man paskambino, ir susitikau su pirmuoju palydovu. Tai kam gi imčiau su jais gudrauti, „ilsėtis“, išsisukinėti. Jau geriau tuomet visai pasitraukti iš kelio. Arba sąžiningai eiti, kiek leidžia jėgos.

Be abejo, galėčiau liautis ėjęs. Niekas manęs nelaiko. Niekas neseka paskui. Nuo palydovo prie palydovo kartais einu valandą ar daugiau. Galėčiau palikti distanciją ir grįžti į savo gyvenimą, o kodėl gi ne? Galėčiau. Prisimenu savo gyvenimą – ima tankiai tuksėti širdis. *Mano* gyvenimas... Žinoma, jame kažkas buvo, kažkas yra. Bet tą tik dabar, kelyje, pajutau. O anuomet velniai žino kuo gyvenau. Atrodo, krimtausi dėl bulvių (jos supuvo sandėliuke, o aš nepastebėjau). Štai kaip. Jeigu ne „kelias“, taip ir nežinočiau, ką reiškia „mano gyvenimas“. Dabar

žinau. Bet... Kažkaip nesinori. Grįžti. Kol kas. Mane baugina, jog jis be jokios paslapties. Viskas kažkaip aišku. Pernelyg aišku. Tiesą sakant, netgi bijau prarasti „kelią“. Štai prieisiu dar vieną palydovą, o jis man pasakys: „Ačiū jums. Viskas. Pakaks. Ačiū, kad mūsų paklausėte.“ Aš kažkodėl bijau tos akimirkos. Vėl pasaulyje likti vienam. Netekti *svarbos*. Kol kas žinau, kad darau kažką svarbaus (nors ir nesuprantamo): mane pasitinka, maitina, rengia, guldo miegoti, lydi. Esu kažkas, tas akivaizdu. Na ir kas, kad nieko nesuprantu? Dėl to ne mažiau jaučiu svarbą, netgi priešingai. Jaučiu, kaip į mane *žiūri*: daugybių daugybė žmonių. Tai ir yra ypač vertinga. O „mano gyvenime“ niekas į mane nežiūrėjo (nekalbu apie keletą artimųjų). „Mano gyvenime“ aš, tiesą sakant, buvau niekas. Taip man atrodė.

Manau, svarbiausia – eiti toliau: tai geriau, nei gyventi. Gyvenime per daug viskas atpalaiduota ir sudėtinga. Kelyje esu susikaupęs ir nekalbus. Viskas paprasta. Aš – kaip strėlė. Štai to ir bijau: kad, padėkojęs „visų vardu“, kažkuris palydovas išnyks už kampo. Neturiu nei „jų“ adreso, nei telefono: netikėtai atsiradę mano gyvenime, jie taip pat netikėtai gali išnykti. Tuomet aš liksiu be nieko. Tai yra, su „savo gyvenimu“. Bijau tos akimirkos: vienas svetimame (tai yra, „mano“) mieste. Visa staiga priartės, taps pernelyg apčiuopiama, vėl mane žeis. Kiekviena smulkmena. Kaip kad būna „gyvenime“. Dabar aš einu, ir manęs neįmanoma pasiekti. Bet einu todėl, kad

mane pasitinka ir nurodo, kur eiti toliau. Kad tik nenutrūktų grandinė. Neseniai atėjau į nurodytą skersgatvį ir pašiurpau – ten niekas nelaukė. Nežinojau, ką bedaryti: stovėjau sutrikęs. Teliko vėl pradėti *„gyventi“*. Bet aš jau atpratau, ir netgi nebenorėjau. Ką reiškia „vėl eiti į parduotuvę“. O ką „skambinti direktoriaus pavaduotojui“. Ką „adyti kojines“, „eiti tartis“, „belstis“, „bijoti vėluotis“. „Kelyje“ niekuomet nebijojau pavėluoti: man nebuvo pasakyta, kokiu greičiu turiu eiti. Aš tiesiog ėjau: o jei skubėjau, tai savo noru, kilnių paskatų vedamas. Ne, kažkaip negalėjau įsivaizduoti, kad vėl imsiu „gyventi“. Kažkoks siaubelis, ne kitaip. Tačiau kita vertus: kas man beliko? Nuo šiol niekas nepavalgydins, neaprengs, niekas nepasirūpins mano miegu. Gyvenimas – tai rūpesčių pasaulis.

Laimei, greitai supratau, kad supainiojau skersgatvius. Praėjęs dar kvartalą, atsidūriau sankryžoje, kur manęs jau laukė palydovas. „Eime. Patalas paruoštas.“ – „Ačiū. Neverta taip rūpintis.“ Kaip man staiga palengvėjo!

Tiesą sakant, tebebuvau žmogus: man netgi rodė videofilmus prieš miegą. Įjungdavo „Vakaro žinias“. Aš neatsilikau nuo gyvenimo. Bet visa tai kažkaip manęs nelietė. Tai buvo kaip maistas, kaip miegas. Mano psichika reikalavo informacijos, ir man jos davė. Ir man buvo gera: nejaučiau dvasinio alkio. Kartais palydovas nuvesdavo mane į spektaklį! Kartą, pirmajam mėnesiui besi-

baigiant, savo patale aptikau moters kūną. Minkštą, šiltą. Rytą jo nebebuvo. Tai tebuvo kūnas. Neturiu jokio supratimo, ar tos moterys ateidavo pas mane, kai joms „paskambindavo“. Juk to jau nebepavadinsi „smulkmena“. Tai ne „salotos“, ne „termosas“. Bet, kartoju, stengiausi laikytis kuo toliau nuo „prasmės“. Jie mane visokeriopai globojo: juk dariau tą, ko manęs prašė telefonu. Savanoriškai. Buvau jiems kažkodėl reikalingas.

Nei moterims, nei valgiui neteikiau ypatingos reikšmės. Ypatingą reikšmę tas galėjo turėti gyvenime, bet ne „kelyje“. „Kelyje“ svarbus buvo pats kelias. Kartą sutikau žmoną: ji manęs nepažino. Nieko keisto: juk vilkėjau ne savais rūbais. Ir, manau, prabėgo daug metų. Ji paseno. Ji irgi buvo „mano gyvenimas“. Aš jau norėjau prieiti ir ją apkabinti, bet kažkas mane sulaikė. Apkabinti – tai reiškė sustoti, nenueiti pas dar vieną palydovą. Juk visąlaik sukiojausi tame pačiame mieste. Giminaičiai, buvę pažįstami, bendradarbiai kur buvę, kur nebuvę pasitaikydavo mano kelyje. Bet kažkodėl nė vienas manęs neatpažindavo. Turbūt žmogus „kelyje“ kitoks nei „gyvenime“, jis kažkaip keičiasi. Visai kita vidinė būsena. Jie praeidavo pro mane – kartais užkliudydavo alkūne. Bet aš jau nebegalėjau susilieti su jais. Jie buvo kažkokie tolimi. Kol aš negyvenau, jie buvo tolimi. Mane gąsdino susirūpinimas: susirūpinimas jų akyse. Jie skubėjo ir jų akys buvo sklidinos susirūpinimo. O kojas dėliojo kažkaip automatiškai. Aš irgi savotiškai skubėjau, bet vidumi likau šva-

rus. Nebuvau perkrautas prasme. Tuo tarpu jie pernelyg gerai save suprato.

Staiga prie tilto sutikau savo dukterį. Supratau tą iš apgamo ant jos veido. Ir tos pilkos akys, jos buvo visai tokios pat, kaip mano. Iš pradžių nesupratau, kodėl ji stovi ir žiūri į mane. Įpratau, kad manęs neatpažįsta. Mano širdyje sukirbėjo baimė. Ką, tiesą sakant, jai pasakysiu? Kad man kartą paskambino ir aš sutikau? Juk ji nieko nesupras. Kiek jai metų? Ji jau kone suaugusi moteris.

Priėjau prie jos, nes kažkur ten, kur ji stovėjo, manęs turėjo laukti dar vienas palydovas. Ir ūmai viską supratau: dukra žiūrėjo į mane atpažindama. Bet drauge ir neatpažindama: tebelikdama kažkaip beviltiškai toli. „Eime. Patalas paruoštas.“ – „Ačiū. Neverta vargintis.“ Tą naktį nakvojau savo namuose. Bet tai nebuvau aš. Mano žmona ir mano duktė bėgiojo aplink mane, stengdamosi patarnauti. Jos, be abejo, žinojo, kas aš toks, kaip ir aš žinojau, jog tai mano žmona, kai sutikdavau ją gatvėje. Bet tik tiek. Jos žvelgė į mane taip, tarsi matytų sapne: būtent taip. Ir iš jų akių dvelkė kažkoks nesuprantamas šaltis. Jų gyvą jausmą gožė šaltas abejingumas. Rodės, dar akimirka – ir mes pulsime vienas kitam į glėbį. „Prašom, dar salotų.“ – „Ačiū. Viskas labai skanu.“ Aš žinojau apie tuos jų jausmus. Bet jie neturėjo galios. Galios joms, galios man. „Jums Aštunta Tramvajų iki Aukštosios mokyklos pastato.“ – „Ačiū.“ Duktė pasuko į vieną pusę, aš – į kitą. Kai jau buvau beprieinąs Aukštosios mokyklos pastatą,

mane ėmė purtyti drebulys. Taip jos ir nepriėjęs, atsisėdau ant kažkokio suolelio ir pravirkau. Ten kaip tik nieko nebuvo. Išsiverkęs leidausi tolyn.

Man regis, kada nors pasieksiu tikslą. Dar vienas palydovas nusives mane ne į savo namus, o ten, kur sėdi jie – tie, kurie man paskambino. Kurie paskambino palydovams. Paskambino mano žmonai ir dukteriai. Ir man viską paaiškins. Tie, kurie iš manęs atėmė gyvenimą. Ir tuomet... tuomet aš suprasiu, ką reiškia „kelias“ ir kam jis reikalingas. Suprasiu viską.